

Diarienummer: DO 2025/1206

ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L5@regeringskansliet.se

Yttrande över Straffbarhetsåldern (SOU 2025:11)

Diskrimineringsombudsmannen (DO) lämnar utifrån sitt uppdrag och verksamhetsområde nedan synpunkter på betänkandet.

DO ser med oro på att allvarlig brottslighet ökar bland barn och unga

DO delar utredningens oro över utvecklingen där barn och unga i allt större utsträckning begår allvarliga brott. Det gäller framför allt brott som är kopplade till organiserad brottslighet och kriminella nätverk.¹ Detta är en allvarlig situation och det är avgörande att samhället vidtar effektiva åtgärder för att vända utvecklingen.

DO avstyrker förslaget om en sänkt straffbarhetsålder (kap. 9)

DO avstyrker förslaget om en sänkt straffbarhetsålder från 15 till 14 år för brott som har fängelse på minst fyra år i straffskalan. Straffbarhetsåldern har varit oförändrad i Sverige i över 100 år. Att sänka den innebär en stor förändring, som måste ta sin utgångspunkt i barnets rättigheter och bygga på kunskap om vad som är verkningsfulla åtgärder. I utredningen framkommer många tungt vägande skäl emot en sänkning av straffbarhetsåldern. Exempelvis saknas det, enligt utredningen, stöd för att anta att en sänkt straffbarhetsålder skulle komma att leda till minskad brottslighet bland de berörda barnen.² En sänkning av straffbarhetsåldern är heller inte förenlig med de rekommendationer som Sverige fått av FN:s barnrättskommitté. I sina senaste slutsatser och kommentarer rekommenderar FN:s barnrättskommitté Sverige att bibehålla

¹ Straffbarhetsåldern (2025:11) sid. 147.

² Straffbarhetsåldern (2025:11) sid. 211.

straffmyndighetsåldern på 15 år och uppmanar Sverige att inte sänka den lägsta straffmyndighetsåldern.³

En generell sänkning av straffbarhetsåldern (bilaga tre)

Regeringen önskar även synpunkter på förslaget i betänkandets bilaga 3 som rör en generell sänkning av straffbarhetsåldern. DO avstyrker även detta förslag med samma motivering som förts fram ovan.

Behov av att i närtid göra en samlad uppföljning av konsekvenserna och effekterna av förslagen

På kort tid har det lagts fram en rad omfattande reformer gällande samhällets hantering av unga lagöverträdare. De samlade konsekvenserna av dessa omläggningar av kriminalpolitiken är svåra att överblicka. Den föreliggande utredningen föreslår exempelvis en sänkning av straffbarhetsåldern för brott som har fängelse på minst fyra år i straffskalan, samt att maxstraffet för barn och unga ska höjas från 14 år till 18 år.

Regeringen har i en annan utredning föreslagit att sluten ungdomsvård ska utmönstras och att en ny fängelselag för unga ska införas.⁴ DO ser behov av en uppföljning av de samlade konsekvenserna av de olika förslagen. I en sådan uppföljning behöver risker för diskriminering och hinder för lika rättigheter och möjligheter beaktas. DO vill även påminna om de risker för diskriminering och hinder för lika rättigheter och möjligheter som DO lyft i sitt yttrande över betänkande En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44).⁵

Utökat tillsynsansvar

DO vill påtala nödvändigheten av att tillämpningsområdet för diskrimineringslagen utvidgas så att offentlig verksamhet, inklusive rättsvårdande myndigheters verksamhet, fullt ut omfattas av förbudet mot diskriminering. Barn och unga som avtjänar en frihetsberövande påföljd får under inga omständigheter utsättas för diskriminering. DO:s tillsyn över verksamheten krävs för att kontrollera att diskrimineringsförbudet respekteras i praktiken.

³ FN:s barnrättskommitté. Sammanfattande slutsatser och rekommendationer om Sveriges kombinerade sjätte och sjunde periodiska rapport, punkten 45. 2023.

⁴ En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44).

⁵ Diskrimineringsombudsmannen (DO). En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44). 2024.

Beslut i detta ärende har fattats av diskrimineringsombudsman Lars Arrhenius, efter föredragning av experten Janna Törneman. I den slutliga handläggningen har också experten Tarik Qureshi, strategiske rådgivaren Anna Ericsson och enhetschefen Cecilia Narby deltagit.

Lars Arrhenius